

MIROSŁAW SKIBSKI
KAROL OSADNIK
MAGDALENA BIAŁAS

Górnictwo węgla kamiennego w Polsce w latach 1990–2020

W artykule zanalizowano zmiany zachodzące w górnictwie węgla kamiennego od 1990 roku, tj. od czasu odejścia od gospodarki w systemie centralnego planowania i przejścia do gospodarki rynkowej. W artykule wyszczególniono okresy: transformacji gospodarczej i wysoką dynamikę zmian w sektorze górnictwa, jakie w tym okresie zachodziły (lata 1990–2002), proces ten w górnictwie zamknęła reforma górnictwa przeprowadzona w 2003 roku, okres stabilizacji w górnictwie po reformie 2003 roku oraz obraz górnictwa po roku 2015.

Słowa kluczowe: transformacja gospodarcza, reforma górnictwa, restrukturyzacja zatrudnienia, likwidacja kopalń, eksport, import

1. WSTĘP

W minionych trzydziestu latach w polskim górnictwie węgla kamiennego wielokrotnie podejmowano próby jego naprawy, sanacji, reformy. Początkowo autorzy zamierzali nadać niniejszemu artykułowi tytuł: *Górnictwo polskie w latach 1990–2020 od kryzysu do kryzysu*, niemniej po zastanowieniu doszliśmy do wniosku, że nie można rozpatrywać górnictwa węglowego jako wyizolowanej z całości gałęzi gospodarki. W latach dziewięćdziesiątych XX wieku gospodarka polska ulegała transformacji z gospodarki scentralizowanej w gospodarkę rynkową. Z toczących się w tamtych latach procesów gospodarczych wyodrębniliśmy te, które naszym zdaniem miały wpływ na sytuację górnictwa węglowego:

- duże spadki produkcji na skutek otwarcia rynku na produkty z importu,
- szybkie tempo zmniejszania energochłonności gospodarki,
- likwidacja dużych gospodarstw rolnych (PGR-ów),
- zmniejszanie zapotrzebowania na ciepło systemowe w wyniku olicznikowania mieszkań i zwiększenia tempa termoizolacji budynków,
- upadłość wielu przedsiębiorstw,
- ubóstwo energetyczne znacznej części społeczeństwa,
- ingerencja państwa w eksport węgla oraz ustalenie cen węgla przez państwo w latach do 1990 roku do lipca 1992 roku.

Proponujemy spojrzeć na minione trzydziestolecie w następującej kolejności:

- 1) lata 1990–2002 (lata transformacji gospodarki) z uwzględnieniem podejmowanych przez kolejne rządy działań wobec górnictwa węglowego [1],
- 2) lata 2003–2014 [2],
- 3) lata 2015–2019 [2],
- 4) rok 2020 i stan górnictwa w okresie jego stopniowego wygaszania.

Prezentowane w artykule dane pochodzą z zasobów własnych ARP S.A. Oddział w Katowicach i zostały zestawione w prezentowanych rysunkach na potrzeby niniejszego artykułu.

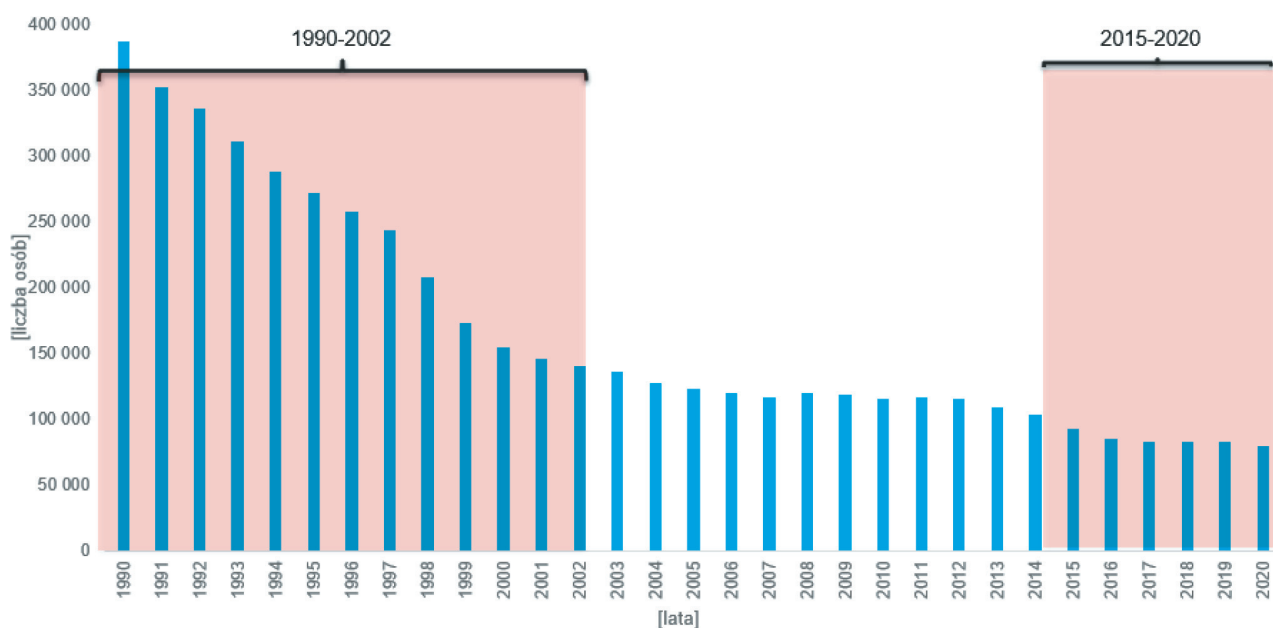
2. LATA 1990–2002

W tym okresie powołano Wspólnotę Węgla Kamiennego, rozwiązano Przedsiębiorstwa Eksploatacji Węgla (PEW), kopalnie w 1991 roku uzyskały swobodę działalności gospodarczej, w 1993 roku powołano Katowicki Holding Węglowy S.A. oraz Spółki Węglowe (6 spółek). W latach 1993, 1995, 1998 podejmowano bez powodzenia próby reformy górnictwa, tak by umożliwić mu funkcjonowanie w warunkach gospodarki rynkowej (dotacje budżetowe i umorzenia – w sumie w latach 1990–2002 pomoc państwa wyniosła 16,5 mld zł, z tego 11,1 mld zł dotacji – dane ARP S.A.

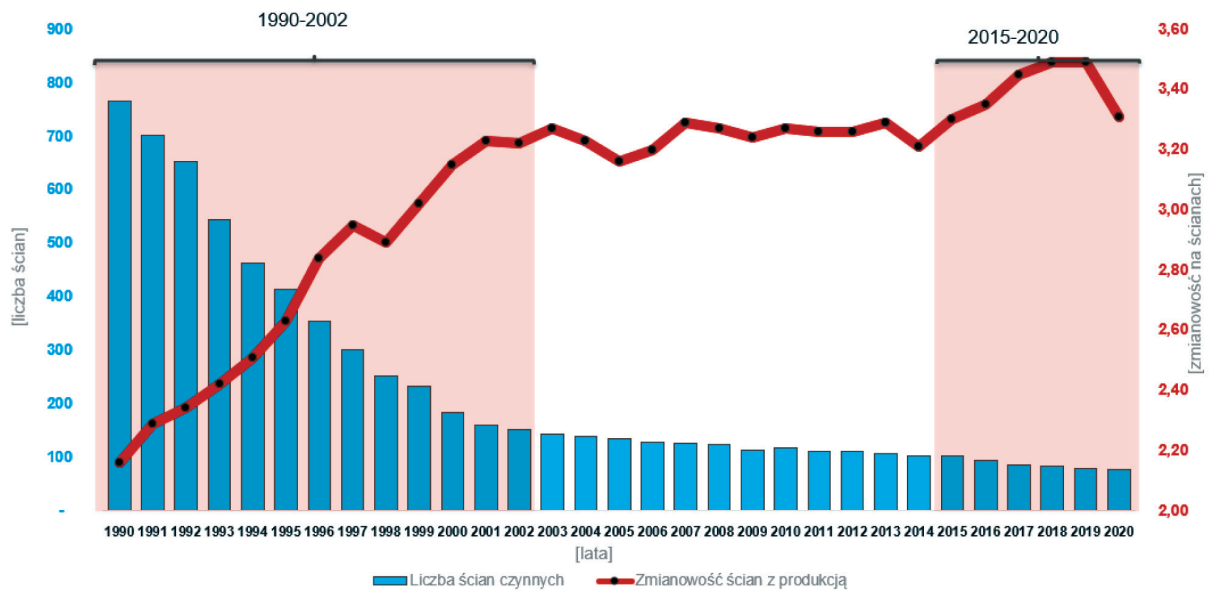
Oddział w Katowicach), z kolei ustalanie przez państwo cen węgla oraz ingerencja państwa w eksport węgla ograniczały swobodę funkcjonowania kopalń na rynku. Przypomnijmy: do grudnia 1990 roku obowiązywały ceny urzędowe, następnie ogłoszono odejście od cen urzędowych węgla kamiennego i wprowadzono obowiązek informowania urzędów skarbowych o podwyżkach cen węgla kamiennego, co trwało do lipca 1992 roku. W grudniu 1990 roku objęto węgiel kamienny ograniczeniami wywozowymi w postaci wymagania zezwoleń na każdy kontrakt. Taka sytuacja miała miejsce do lipca 1992 roku. W tym czasie w Polsce panowała hiperinflacja. Utrzymywanie cen na stałym poziomie mocno uderzało w górnictwo, a przecież konieczne były zakupy maszyn, urządzeń i usług itp., które realizowano po cenach rynkowych. Ograniczenia w eksporcie nie pozwalały kopalniom na realizację korzystnych kontraktów eksportowych. Lata 1990–2002 podzieliliśmy na trzy okresy, niemniej dotyczyły one czasu transformacji, więc w całości mieszczą się w cezurze lat 1990–2002.

2.1. Okres 1990–1993

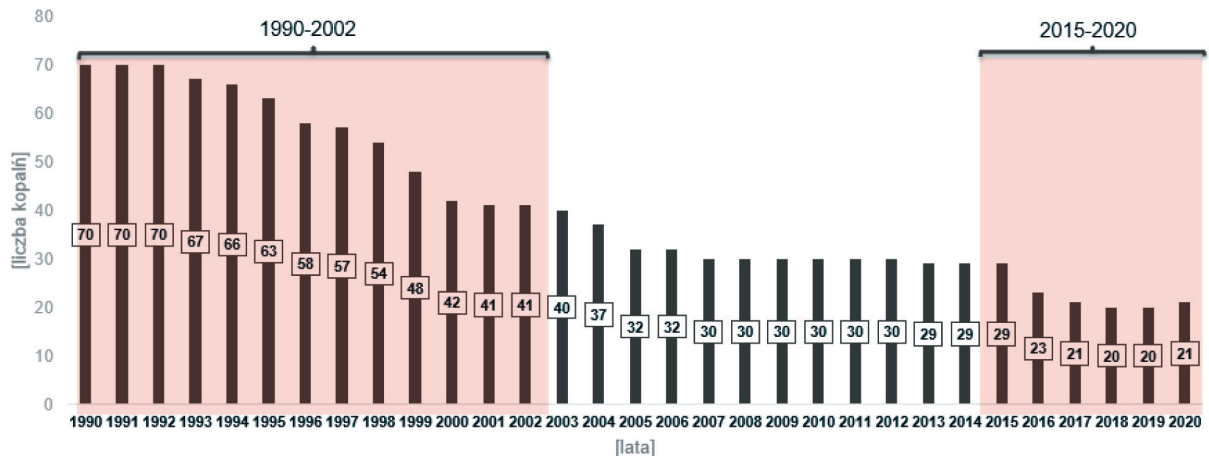
Od rozwiązania PEW do powołania Spółek Węglowych i Katowickiego Holdingu Węglowego S.A. zatrudnienie (rys. 1) zmniejszyło się z 387 900 tys. do 311 300 tys. a więc o 76 600 tys. osób (tj. 19,75%), zmniejszono liczbę ścian (rys. 2) o 221, co stanowiło procentowo redukcję o 28,9% ścian czynnych, w stan likwidacji postawiono trzy kopalnie (rys. 3), zmniejszono produkcję węgla (rys. 4) z 147,4 mln ton w roku 1990 do 130,2 mln ton w roku 1993, tj. o 12,1%, wydajność na jednego zatrudnionego (rys. 5) wzrosła z 380 do 407 ton/rok, wzrosła zmianowość na ścianach z 2,18 do 2,45 (rys. 2), nakłady inwestycyjne (rys. 6) wzrosły z 241 mln zł do 647 mln zł, a sumarycznie w tym okresie na inwestycje przeznaczono 1,958 mld zł (niestety nie mamy danych, na jakie konkretnie cele przeznaczono środki inwestycyjne), zapasy węgla (rys. 7) wzrosły z około miliona ton w roku 1990 do 4 mln ton w roku 1992, po czym spadły do 700 tys. ton w roku 1993 (przypuszczamy, że ma to związek z powołaniem spółek węglowych i podpisaniem układów z wierzycielami. Wielu z nich, chcąc uniknąć redukcji wierzytelności, jakie przewidywał układ, zamieniało swoje wierzytelności na węgiel). Oddział ARP S.A. w Katowicach nie posiada danych o wielkości importu i eksportu węgla (rys. 8) w latach 1990–1992, przez cały okres od 1990 do 1993 roku obserwujemy większe tempo narastania zobowiązań od należności (rys. 10), a tym samym niekorzystne narastanie salda zobowiązań do należności w roku 1993 notujemy saldo na poziomie 3,465 mld zł. Przez cały ten okres wynik netto górnictwa (rys. 11) był ujemny, a w roku 1993 osiągnął poziom 1,5 mld zł. Trudno jest również ocenić, jaki wpływ na wynik netto górnictwa miały ograniczenia eksportu i wyznaczana przez rząd cena węgla, na ile wypłacona rekompensata pokryła straty górnictwa. Zmiany zachodzące w tym czasie miały charakter zmian transformacyjnych (duży spadek produkcji, koncentracja wydobycia, wysoki spadek zatrudnienia).

Rys. 1. Stan zatrudnienia w latach 1990–2020 [3]

Rys. 2. Średnia dzienna liczba ścian czynnych i zmienowość ścian z produkcją w latach 1990–2019 oraz w 2020 roku [4]

Rys. 3. Liczba kopalń czynnych z produkcją węgla w latach 1990–2020 (stan na koniec roku) [3, 4]

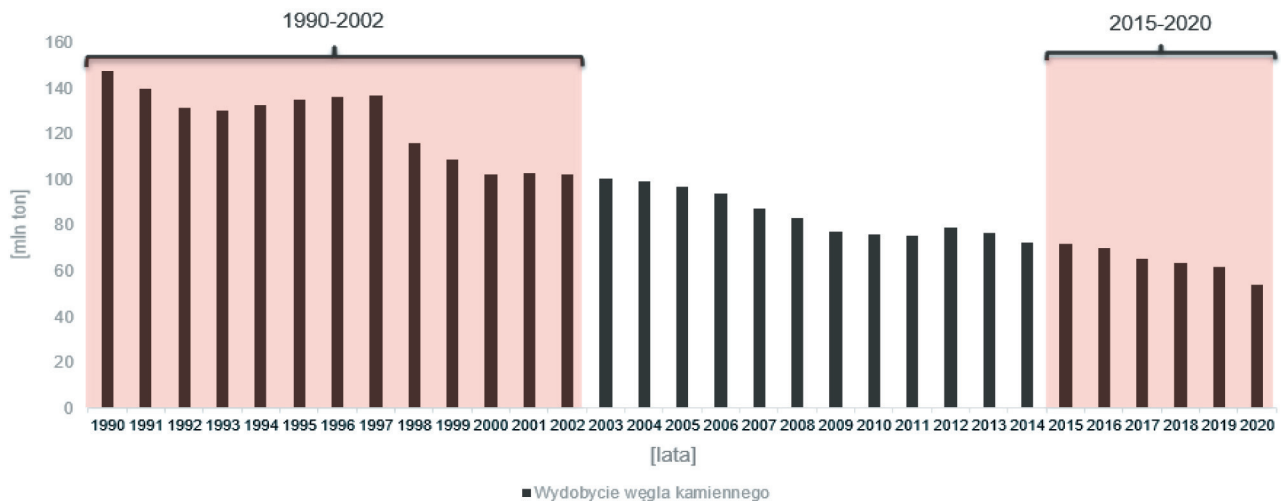
Tego typu zmiany przebiegały w całej gospodarce, jednocześnie osiągnane wyniki finansowe wskazują, że zmiany nie były wystarczające, co może się wiązać z trudnością przewidywania zapotrzebowania na węgiel na rynku krajowym, jak również dużym oporem związków zawodowych przed wprowadzaniem zmianami. Udzielana pomoc państwa w postaci dotacji i umorzeń wynosząca 2,15 mld zł również okazała się niewystarczająca (dane własne ARP S.A. Oddział w Katowicach).

2.2. Okres 1993–1998

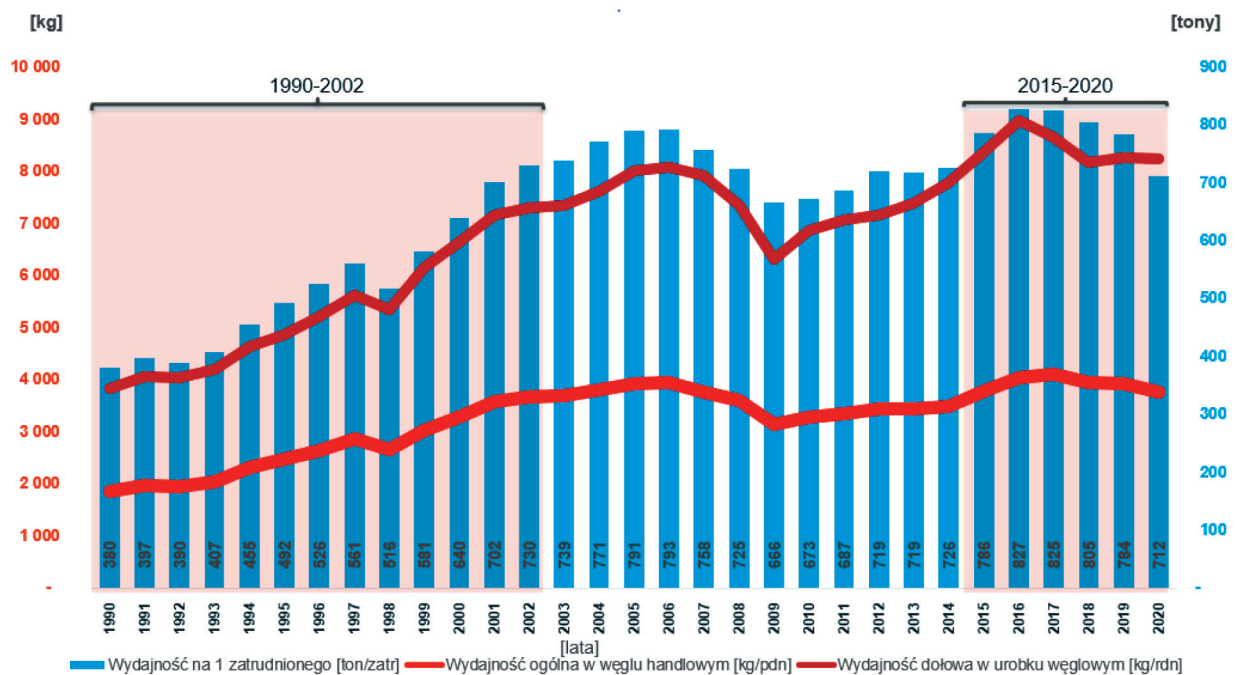
Zatrudnienie (rys. 1) w tym okresie zmniejszyło się z 311,3 tys. osób do 207,9 tys. osób (tj. o 33,3%), liczba ścian (rys. 2) zmniejszyła się do 545 w roku 1993 do 252 w roku 1998 (tj. o 53,8%), w stan likwidacji posta-

wiono 13 kopalń (rys. 3), 67 kopalń w 1993 roku, 54 kopalnie w roku 1998. Produkcja węgla (rys. 4) po cyklu wzrastającym do 1997 roku (gdzie osiągnęła poziom 137,1 mln ton) spadła w roku 1998 do poziomu 116 mln ton, wydajność na jednego zatrudnionego (rys. 5) wzrosła z 407 ton/rok w roku 1993 do 516 ton/rok w roku 1998, przy czym największą wydajność tego okresu zanotowano w 1997 roku w wysokości 561 ton/rok, wzrosła zmienowość na ścianach (rys. 2) z 2,42 na początku okresu do 2,89 w roku 1998.

Nakłady inwestycyjne (rys. 6) wzrosły do poziomu 836 mln zł w roku 1998, przy czym na maszyny i urządzenia przeznaczono 503 mln zł, zapasy (rys. 7) wzrosły z 700 tys. ton do 3,5 mln ton. Eksport (rys. 8) w tym okresie wahał się od 24,5 mln ton do 32,3 mln ton, przy czym w roku 1998 wyniósł 27,7 mln ton, import (rys. 8) wzrósł z 1,0 mln ton w roku 1993 do 4,0 mln ton w roku 1998.

Rys. 4. Produkcja węgla w latach 1990–2020 [1, 2]

Rys. 5. Wydajność pracy w latach 1990–2020 [1, 2]

Przez cały okres obserwujemy narastanie zobowiązań (rys. 10) do poziomu około 16,524 mld zł w 1998 roku, należności (rys. 10) narastały wolniej, tym samym saldo zobowiązań do należności wyniosło w roku 1998 około 13,218 mld zł. Wynik finansowy netto (rys. 11) przez cały okres był ujemny, by w roku 1998 osiągnąć kwotę (-)4,27 mld zł. Zmiany, jakie w tym okresie zachodziły w górnictwie, miały ciągle charakter transformacyjny, a podjęte przez państwo działania pomocowe (pomoc państwa w tym okresie wyniosła 6,109 mld zł – dane własne ARP S.A. Oddział w Katowicach) jedynie łagodziły narastające trudności, lecz ich nie rozwiązywały. Również uwolnienie cen i barier eksportu nie zlikwidowało problemu (ceny węgla

w roku 1998 były 10-krotnie wyższe niż w roku 1990 – dane ARP S.A. Oddział w Katowicach, rys. 9). Wydaje się, że przyczyną takiej sytuacji był brak stabilizacji całej gospodarki, która naszym zdaniem była ciągle w okresie transformacji, co powodowało trudności w zbilansowaniu zapotrzebowania na węgiel.

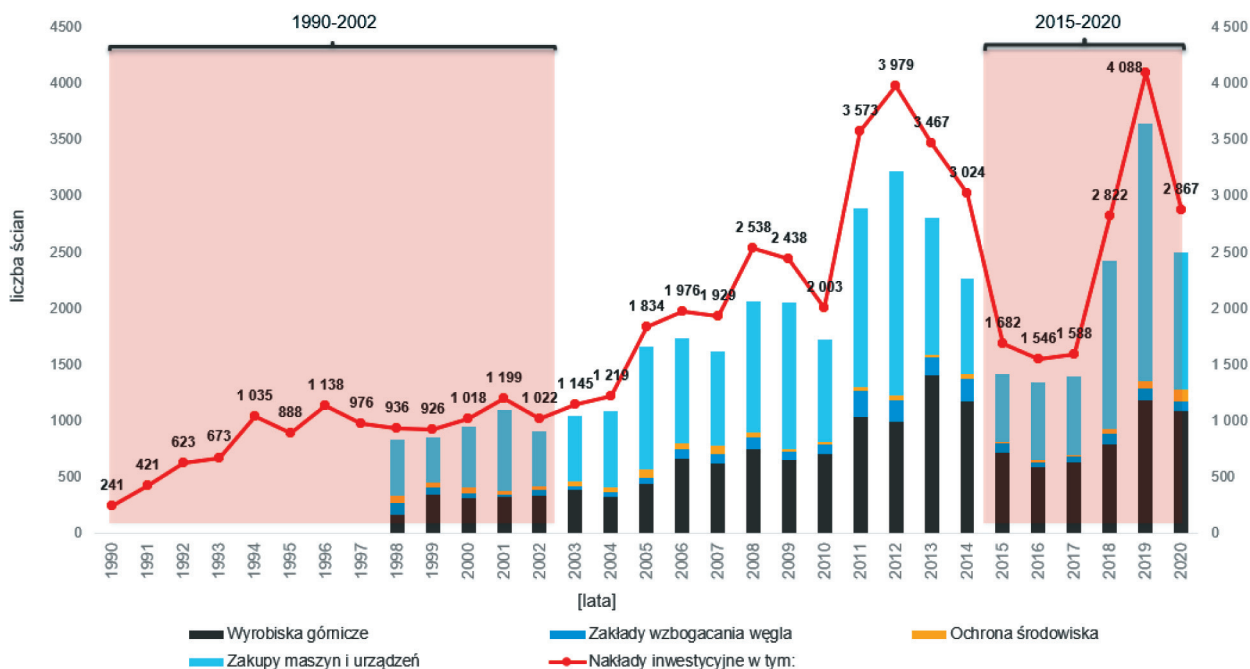
2.3. Okres 1998–2002

W roku 1998 wdrożono kolejny program restrukturyzacji górnictwa, w wyniku którego postawiono w stan likwidacji (rys. 3) 13 kopalń (1998 – 54 kopalnie, 2002 – 41 kopalń), liczba ścian czynnych (rys. 2)

spadła z 252 do 151, tj. o 40,1%, zmianowość (rys. 2) na ścianach wzrosła do poziomu 3,1, w 1999 roku przekroczyła poziom 3; wydobycie węgla (rys. 4) spadło z 116 mln ton do 102,1 mln ton, tj. o 12%, wydajność na jednego zatrudnionego (rys. 5) wzrosła z 516 ton/rok w 1998 roku do 730 ton/rok w roku 2002, tj. o 41,3%, eksport węgla (rys. 8) spadł z 27,7 mln ton w 1998 roku do 23 mln ton w roku 2002 – przez cały okres przewaga eksportu węgla nad importem utrzymywała się na poziomie powyżej 20 mln ton rocznie. Ceny węgla pomiędzy rokiem 1998 a 2002 zmieniały się od (-)3,1% do (+)17,2% w odniesieniu do roku 1998 (dane ARP S.A. Oddział w Katowicach, rys. 9).

Zobowiązania (rys. 10) przez cały okres narastały, osiągając w 2002 roku poziom ponad 22,846 mld zł, a saldo zobowiązań i należności przekroczyło kwotę

20,3 mld zł, wynik finansowy netto (rys. 11) po raz pierwszy w omawianym okresie w roku 2001 był dodatni: (+)182,1 mln zł, lecz w roku 2002 wyniósł (-)656,8 mln zł. Nakłady inwestycyjne (rys. 6) osiągnęły maximum w roku 2001 i wyniosły 1,1 mld zł, w całym okresie na zakup maszyn i urządzeń wydano 2,664 mld zł. Zmiany, jakie przebiegały w latach 1998–2002, miały charakter zmian transformacyjnych, o czym świadczy skala zmian i jej ciągły charakter przez cały okres 1990–2002. Pomoc państwa w tym okresie wyniosła 8,2 mld zł (dane własne ARP S.A. Oddział w Katowicach). Pomoc nie była wystarczająca, by wyprowadzić górnictwo z pętli zadłużenia. Również przeprowadzone zmiany nie doprowadziły górnictwa do możliwości funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej.

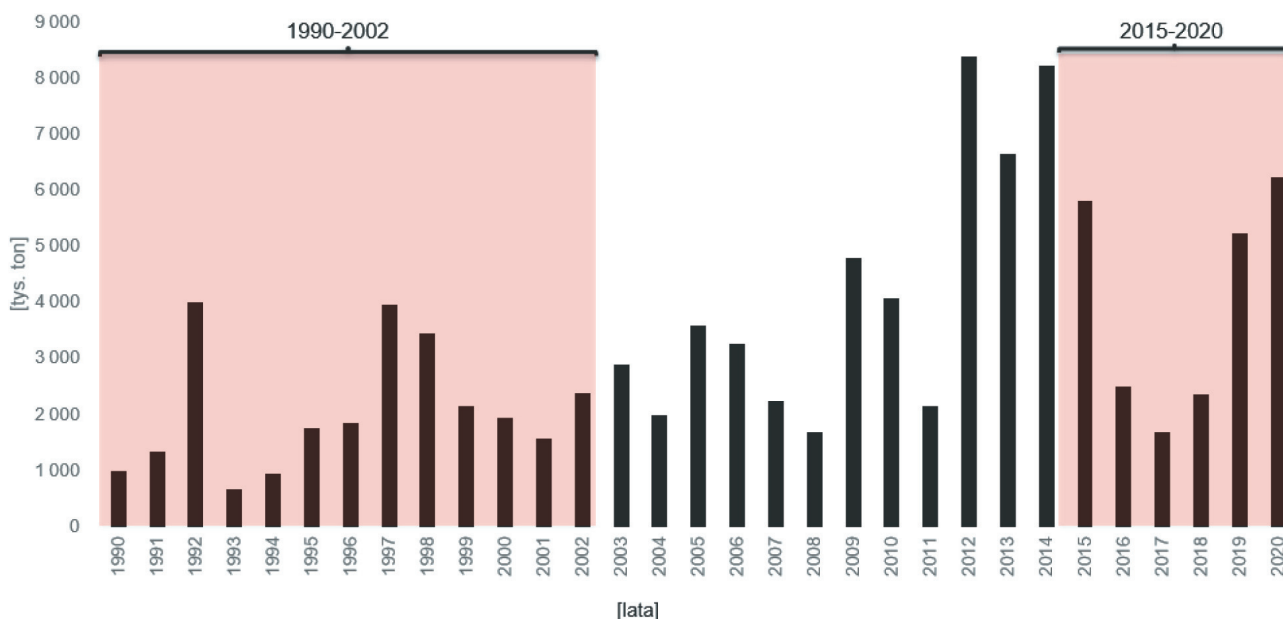
Rys. 6. Nakłady inwestycyjne w latach 1990–2020 [1, 2]

3. LATA 2003–2014

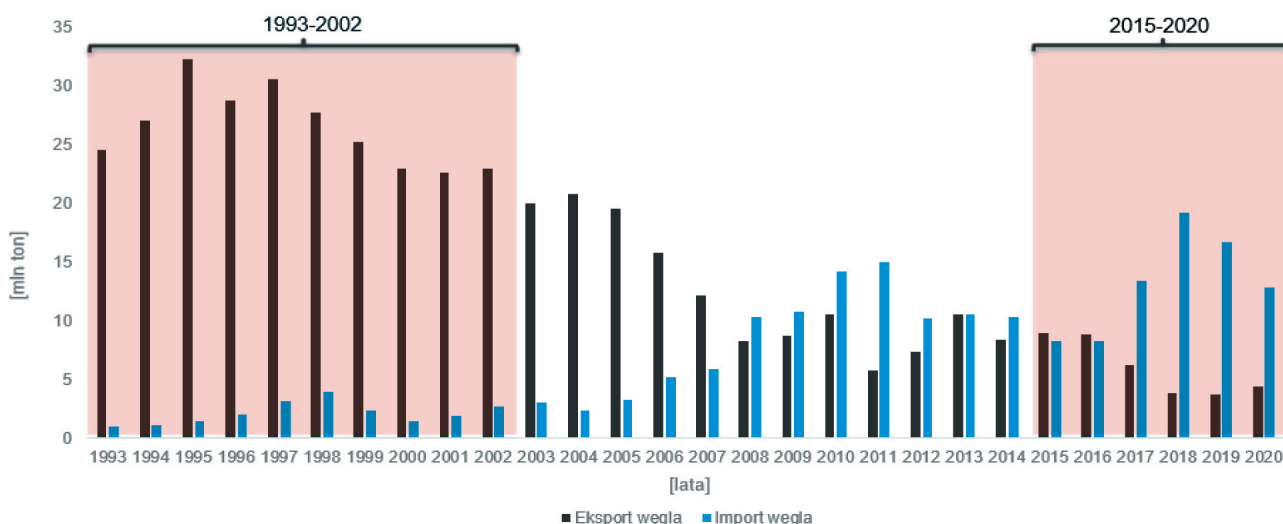
W wyniku podjętej w 2003 roku reformy górnictwa węgla kamiennego postawiono w stan likwidacji spółki węglowe (z wyjątkiem JSW S.A.) i powołano na ich miejsce Kompanię Węglową S.A. Umorzono około 18,1 mld zł zobowiązań, odroczone spłaty kolejnych 2,6 mld zł oraz dokapitalizowano Kompanię Węglową w wysokości 952 mln zł (w sumie pomoc państwa w roku 2003 wyniosła 22,687 mld zł). Do roku 2005 zlikwidowano 9 kopalń węgla kamiennego (z 41 w 2002 do 32 w 2005 roku – patrz rys. 3), zatrudnienie (rys. 1) obniżono z 140,7 tys. osób w 2002 roku do 123,4 tys. osób

w roku 2005. Działania te umożliwiły funkcjonowanie górnictwa w warunkach gospodarki rynkowej.

Po roku 2005 do roku 2014 zamknięto trzy kopalnie (rys. 3), liczba ścian czynnych (rys. 2) zmniejszyła się o 41 (ze 140 w 2004 do 103 w 2014 roku, tj. o 26,5%), zmianowość na ścianach (rys. 2) w całym okresie oscylowała powyżej 3,2, zatrudnienie (rys. 1) spadło z 127,1 tys. osób do 100,6 tys. osób, tj. 20,9%, wydobycie (rys. 4) spadło z 99,2 mln ton w roku 2004 do 72,5 mln ton w roku 2014, tj. 27,0%, wydajność (rys. 5) na jednego zatrudnionego w roku 2014 wyniosła 726 ton/rok i tylko w latach 2009–2011 spadła poniżej 700 ton/rok na jednego zatrudnionego.

Rys. 7. Stan zapasów węgla kamiennego w latach 1990–2020 [1, 2]

Rys. 8. Eksport i import węgla kamiennego do Polski w latach 1993–2020 [3]¹

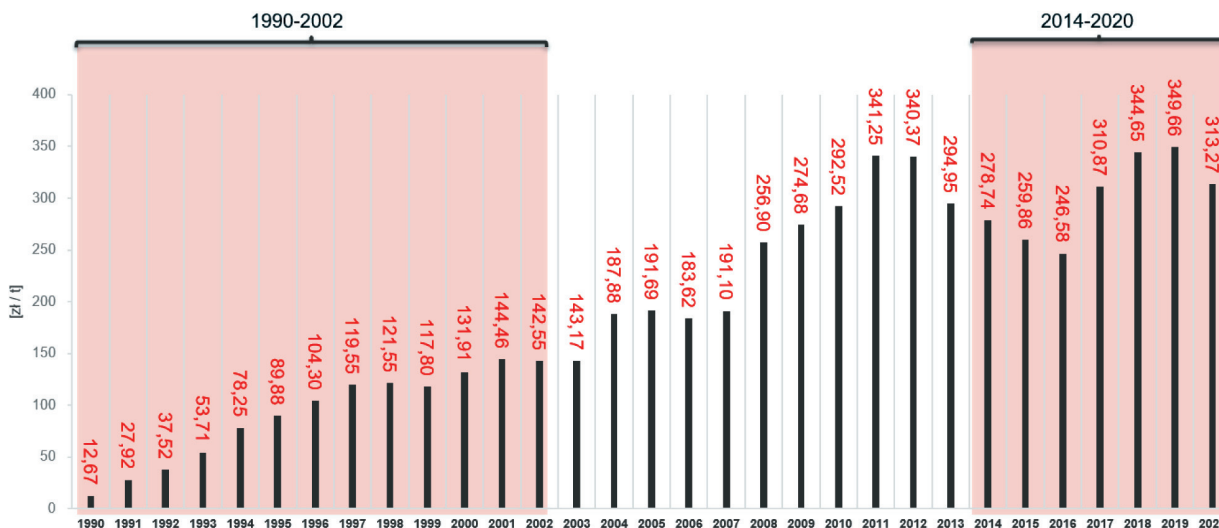
Eksport węgla (rys. 8) w roku 2004 wyniósł 20,8 mln ton. W kolejnych latach wielkość eksportu spadała do 8,3 mln ton w roku 2008, w tym czasie import (rys. 8) systematycznie wzrastał z 2,3 mln ton w roku 2004 do 10,3 mln ton w roku 2008. W 2008 roku po raz pierwszy w historii powojennego górnictwa polskiego import przewyższył eksport (2,0 mln ton), w kolejnych latach do roku 2012 import węgla do Pol-

ski był wyższy od jego eksportu, przy czym w roku 2011 import osiągnął apogeum na ten okres, wynosząc 15,0 mln ton przy eksporcie 5,8 mln ton. W roku 2013 eksport nieznacznie przewyższył import (o 100 tys. ton), rok 2014 zakończył się importem w wysokości 10,3 mln ton przy eksporcie 8,4 mln ton. Zapasy węgla (rys. 7) w 2014 roku wyniosły 8,2 mln ton. W latach 2012, 2013 i 2014 notujemy najwyższe zapasy

¹ W 1993 roku przyjęto wolumen importu w wysokości ok. 1 mln ton (wartość ta odpowiada przytaczanej w literaturze wielkości – np.: Stala-Szlugaj K., *Import węgla kamiennego do Polski*. Przegląd Górniczy 2014, 5: 32–38. Dane dotyczące eksportu pochodzą ze „Sprawozdania o obrocie węglem kamiennym” (G-09.1), zaś dane o imporcie z lat 1994–2001 – Biuletyn Górniczy GIPH 2006, 3–4 (129–130), natomiast z okresu 2002–2020 (I–XI) opracowano w Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Katowicach według danych Izby Administracji Skarbowej w Warszawie.

węgla od początku 1990 roku. Ceny węgla po okresie stabilizacji w latach 2004–2007 wzrosły w roku 2008 o 34% w stosunku do roku 2007, a w roku 2012 wzro-

sły o 78,55 zł za tonę w stosunku do 2007 roku. W 2013 roku zaczęły spadać i w roku 2014 osiągnęły poziom 278,74 zł za tonę (rys. 9).

Rys. 9. Ceny zbytu węgla ogółem w latach 1990–2020 [1, 2]

Systematyczny wzrost importu węgla przy jednoczesnym spadku jego eksportu oraz niespotykanym dotychczas wzroście zapasów węgla, zdaniem autorów, świadczy o regularnym spadku konkurencyjności polskiego węgla tak na rynku krajowym, jak i na rynkach trzecich. Nakłady inwestycyjne (rys. 6) do roku 2012 systematycznie rosły, osiągając w roku 2013 poziom 3,2 mld zł. W latach 2004–2014 na zakup maszyn i urządzeń (rys. 6) górnictwo węglowe przeznaczyło 10,493 mld zł. Zobowiązania do roku 2007 ulegały obniżaniu przy równoczesnym spadku należności. Saldo zobowiązań do należności (rys. 10) w roku 2007 wyniosło 5,18 mld zł, począwszy od 2008 roku zobowiązania narastały, osiągając w roku 2014 kwotę 15,5 mld zł, zaś saldo zobowiązań do należności wyniosło 12,729 mld zł. Wynik finansowy netto (rys. 11) w latach 2003–2012 był dodatni, w roku 2013 spadł i wyniósł (–)406,7 mln zł, a w roku 2014 wyniósł (–)2,2 mld zł. Podsumowując lata 2003–2014, należy stwierdzić, że podjęta reforma roku 2003 pozwoliła na funkcjonowanie górnictwa na rynku węgla kamiennego. Główną cechą gospodarki rynkowej jest ciągle dostosowywanie się do sytuacji na rynku. Po roku 2007 w górnictwie takich działań zabrakło. Pomimo wzrostu zobowiązań (rys. 9), gwałtownego załamania na giełdzie i związanego z tym kryzysu w latach 2008 i 2009 nie podejmowano wystarczających działań, by zahamować narastanie zobowiązań, utratę konkurencyjności. W konsekwencji szybkie narastanie zobowiązań

oraz pogarszający się wynik finansowy doprowadziły górnictwo do sytuacji kryzysowej, w której konieczne stały się działania naprawcze, podjęte i wdrożone z początkiem 2015 roku.

4. LATA 2015–2019

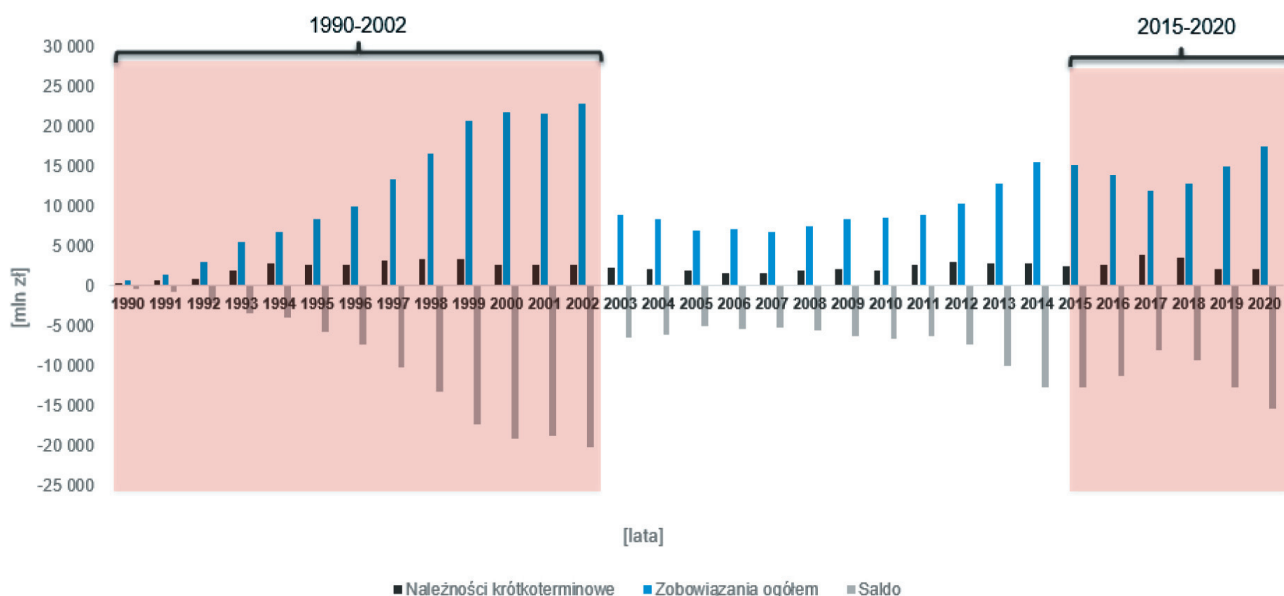
W roku 2015 wdrożono kolejny program naprawczy dla górnictwa węgla kamiennego, rozpoczynając jednocześnie prace nad Programem dla sektora Górnictwa Węgla Kamiennego w Polsce, który Rada Ministrów przyjęła w styczniu 2018 roku. Program obejmował m.in. przejęcie przez Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S.A. zakładów, które zostaną postawione w stan likwidacji do końca 2018 roku. W sumie postawiono w stan likwidacji 9 kopalń (rys. 3), co stanowiło 31,1% kopalń czynnych (2015 rok – 29 kopalń, rok 2018 – 20 kopalń), liczba ścian (rys. 2) spadła z 102 w roku 2015 do 75 w roku 2019, tj. o 26,5%, zmianowość na ścianach (rys. 2) wzrosła z 3,3 w roku 2015 do 3,5 w roku 2019, produkcja węgla kamiennego (rys. 4) obniżyła się z 72,2 mln ton w roku 2015 do 61,6 mln ton w roku 2019, tj. o 14,7%. W latach 2015–2016 notowaliśmy nadwyżkę eksportu nad importem (rys. 8) (ok. 1,0 mln ton rocznie), natomiast począwszy od 2017 roku notujemy gwałtowny wzrost importu, przy czym w latach 2018 i 2019 zanotowano najwyższy od 1990 roku import węgla do Polski odpowiednio 19,3 i 16,7 mln ton.

Nadwyżka importu na eksportem w latach 2017; 2018 i 2019 wyniosła odpowiednio 7,1 mln ton; 15,4 mln ton i 13,0 mln ton. Zapasy węgla kamiennego (rys. 7) obniżyły się z 5,8 mln ton w roku 2015 do 1,7 mln w 2017, po czym zaczęły rosnąć, osiągając poziom powyżej 5,2 mln ton w roku 2019. Ceny węgla po spadku w latach 2015–2016 (odpowiednio 2015 – 259,86 zł/t, 2016 – 246,5 zł/t zaczęły rosnąć, by w roku 2019 osiągnąć poziom 349,66 zł/t (rys. 9). Zobowiązania (rys. 10) początkowo zmniejszały się z poziomu 15,182 mld zł, a w 2015 roku do poziomu 11,854 mld zł, a saldo zobowiązań i należności zmniejszyło się z poziomu 12,752 mld zł w roku 2015 do 8,029 mld zł w roku 2017. Dwa kolejne lata przyniosły wzrost zobowiązań do poziomu 14,955 mld zł w roku 2019, a saldo zobowiązań do należności osiągnęło poziom 12,814 mld zł. Wynik finansowy netto (rys. 11) uległ poprawie do roku 2018, w którym wyniósł 918 mln zł (w 2015 wyniósł (-)4,5 mld zł), lecz w roku 2019 zanotowano wynik finansowy netto górnictwa na poziomie (-)2,8 mld zł. Zdaniem autorów po krótkotrwałej poprawie, począwszy od 2017 górnictwo ponownie utraciło zdolność do konkurowania na rynku o czym świadczą rosnący: import i zapasy węgla. Nakłady inwestycyjne (rys. 6) po nieznacznym spadku w 2016 roku (o 73 mln zł w stosunku do roku 2015) zaczęły rosnąć, osiągając nienotowany od 1990 roku poziom 3,64 mld zł w roku 2019. Na zakup maszyn i urządzeń przeznaczono w latach 2015–2019 3,5 mld zł, a sumarycznie nakłady inwestycyjne w latach 2015–2019 wyniosły 10,22 mld zł.

5. ROK 2020

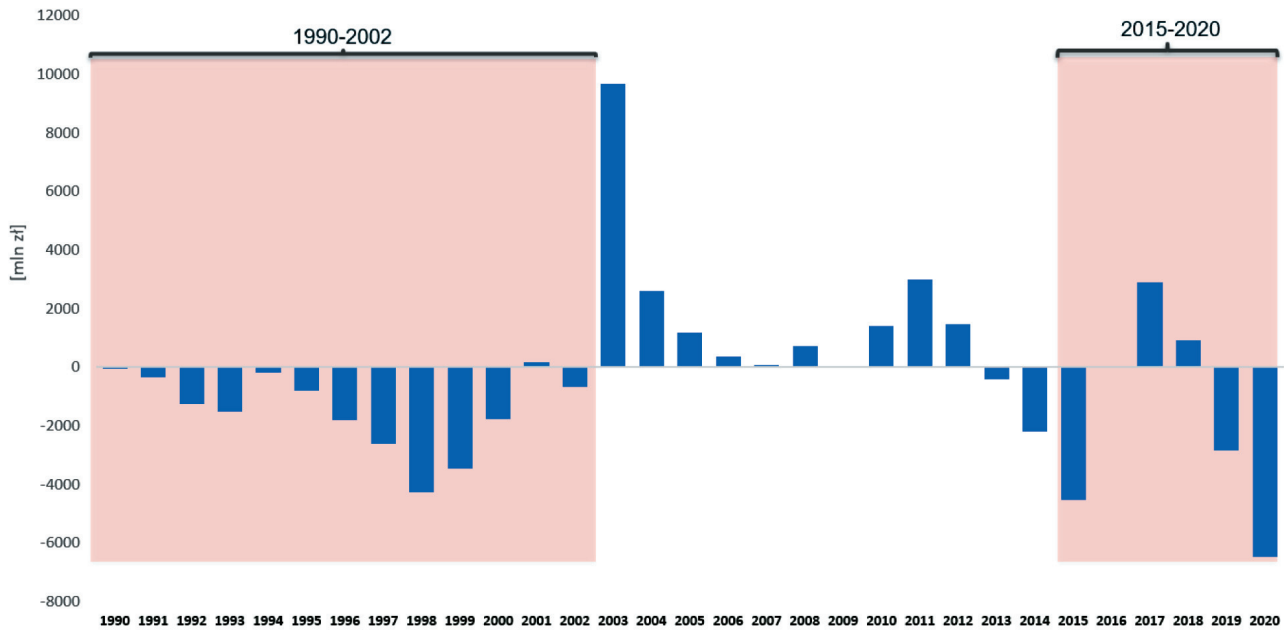
W omawianym okresie na szczególną uwagę zasługuje rok 2020, dlatego omówiliśmy go oddzielnie. W roku 2020 liczba kopalń nie uległa zmianie, a zatrudnienie obniżyło się tylko o 4% pomimo pogarszającej się sytuacji w górnictwie węgla kamiennego. W 2020 roku zanotowano spadek produkcji węgla o 11,7% w stosunku do 2019 roku do 54,4 mln ton nakłady inwestycyjne obniżono do poziomu 2,867 mld zł, podczas gdy w roku 2019 wynosiły 4,088 mld zł. Zanotowano wzrost zapasów węgla do poziomu 6,2 mln ton spadł import węgla do 12,8 mln ton z 16,7 mln ton w roku 2019 i nieznacznie wzrósł jego eksport do poziomu 4,4 mln ton. Nastąpił dalszy wzrost zobowiązań, należności nieznacznie się zmniejszyły, przez co wzrosło ich saldo. Wynik finansowy netto wyniósł (-)6,465 mld zł i spadł do poziomu najniższego od wielu lat.

Rok 2020 przyniósł kryzys wywołany epidemią COVID-19 na świecie. Gwałtownie spadło zapotrzebowanie na węgiel. W Polsce nagromadzone zapasy tego paliwa dodatkowo nie sprzyjały popytowi na węgiel, tym samym poczyniony wysiłek inwestycyjny w latach 2015–2019 nie mógł przynieść efektów w postaci obniżenia kosztów wydobywanego węgla. W roku 2020 Polska podpisała i przyjęła do stosowania unijną politykę klimatyczną zakładającą, że w 2050 roku kraje Unii Europejskiej osiągną neutralność w zakresie emisji CO₂.

Rys. 10. Zobowiązania, należności oraz saldo zobowiązań i należności w latach 1990–2020 [1, 2]

Rys. 11. Wynik finansowy netto w latach 1990–2020 [1, 2]

W drugiej połowie 2020 roku na skutek dramatycznie pogarszającej się sytuacji górnictwa węgla kamiennego rząd podjął rozmowy na temat dalszych losów górnictwa ze stroną społeczną – Związkami Zawodowymi działającymi w górnictwie węgla kamiennego. W wyniku tych rozmów przyjęto plan likwidacji kopalń do 2049 roku, którym nie będą objęte jedynie kopalnie Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A. oraz KWK Bogdanka S.A. Pod koniec 2020 roku przedstawiono projekt Polityki Energetycznej Polski do roku 2040, w którym przewidywane jest odejście energetyki od węgla kamiennego i brunatnego.

Literatura

- [1] Dane 1990–2002, z: opracowania własne Państwowej Agencji Restrukturyzacji Górnictwa Węgla Kamiennego S.A. (obecnie przechowywanych przez ARP S.A. Oddział w Katowicach).

- [2] Dane 2003–2020, z: opracowania własne Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Katowicach.
- [3] Paszcza H.: *Restrukturyzacja górnictwa węgla kamiennego – historia, teraźniejszość i przesłanki na przyszłość*. Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Katowicach, IGSMiE PAN, Szkoła Eksploatacji Podziemnej, Kraków 2017.
- [4] *Monitoring procesów związanych z funkcjonowaniem górnictwa węgla kamiennego. Część 2: Wyniki działalności gospodarczej przedsiębiorstw górniczych*. Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Katowicach.
- [5] Stala-Szlugaj K., *Import węgla kamiennego do Polski*. Przegląd Górniczy 2014, 5: 32–38.

mgr MIROSŁAW SKIBSKI
mgr inż. KAROL OSADNIK
mgr MAGDALENA BIAŁAS
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.
Oddział w Katowicach

ul. Mikołowska 100, 40-065 Katowice
{miroslaw.skibski, magdalena.bialas}@katowice.arp.pl